

BELEIDSPLAN

Hollands
Kaasmuseum Alkmaar

Periode 2015 - 2019

Inhoud

Aanleiding voor het schrijven van dit beleidsplan	4
Identiteit en missie	4
De ligging van het museum	4
Wat kan de bezoeker van het Kaasmuseum verwachten	5
Bedreigingen vanuit de omgeving: vragen die ons bezig houden	5
Kansen voor het Hollands Kaasmuseum	5
Sterke en zwakke punten museum.....	5
De organisatie.....	6
Huisvesting, verzekering en veiligheid.....	6
Organisatorische en bestuurlijke opzet	7
Toekomstige opzet.....	7
Financiën en begroting.....	8
De Collectie	9
Aard en samenstelling.....	9
Deelcollecties	10
Beeldmateriaal.....	10
Interieurinrichting.....	10
Verkoopuitrusting	11
Zuivelbereidinguitrusting	11
Laboratoriumuitrusting en controle-uitrusting	11
Architectonische elementen.....	11
Melkbereidinguitrusting.....	11
Informatievormen.....	11
Gereedschap & Uitrusting	12
Foto's en films.....	12
Collectieregistratie, behoud en beheer	12

Collectievorming, verzamelen, afstoten en bruikleen.....	12
De bezoekers	12
Algemeen.....	12
Alkmaar Prachtstad.....	13
Enquête	13
Communicatie en PR	13
Doelstellingen.....	15
Evaluatie doelstellingen beleidsperiode 2009 - 2013	15
Te realiseren in de beleidsperiode 2015-2019	16

Aanleiding voor het schrijven van dit beleidsplan

Het vorige beleidsplan is in 2014 verlopen. In 2013 en 2014 heeft in het Kaasmuseum een zeer ingrijpende herinrichting plaatsgevonden. Van dwaalmuseum naar themamuseum. Oftewel van koe naar kaas. Bovendien zijn audio-visuele hulpmiddelen zeer royaal toegepast. Uit een in 2012 gehouden publieksonderzoek was gebleken dat onze bezoekers dat misten. Ondersteund door professionele bureaus is dat nu ingevoerd zodat wij aantrekkelijk blijven voor de bezoekers. Nu en in de toekomst.

Identiteit en missie

Het Hollands Kaasmuseum volgt de definitie van de International Council of Museums (vertaling ICOM 2006):

“Een museum is een permanente instelling, niet gericht op het behalen van winst, toegankelijk voor publiek, die ten dienste staat van de samenleving en haar ontwikkeling. Een museum verwerft, behoudt, onderzoekt, presenteert, documenteert en geeft bekendheid aan de materiële en immateriële getuigenissen van de mens en zijn omgeving, voor doeleinden van studie, educatie en genoegen.”

Het Kaasmuseum is lid van de Nederlandse Museum Vereniging. Tevens is het Kaasmuseum aangesloten bij de Stichting Musea Noord-Kennemerland en bij de onlangs opgerichte FederatieMuseaNoordHolland. Het museum is geregistreerd en in 2008 is de registratie verlengd. Het Kaasmuseum houdt met zijn gehele presentatie de geschiedenis van de belangrijkste agrarisch bedrijfstak in Holland in leven. Bijna alle voorwerpen in het Kaasmuseum zijn via een bruikleenovereenkomst eigendom van de Stichting het Hollands Zuivelarchief.

De mission statement van het Hollands Kaasmuseum luidt (zie ook de in de statuten vermelde doelomschrijvingen):

Het Hollands Kaasmuseum wil met een representatieve collectie, die betrekking heeft op de zuivel in het algemeen, de bezoeker een indruk geven over het wel en wee in deze bedrijfstak. Het doel is om de sfeer van de zuivelwereld weer te geven.

De medewerkers van het Kaasmuseum willen op een vriendelijke en eenvoudige manier aan de bezoekers van het museum laten zien hoe men, vroeger en tegenwoordig, op zeer unieke wijze van melk (het beginproduct) kaas (hoogwaardig voedingsproduct) voor de mens kan maken.

Het Hollands Kaasmuseum wil meer betekenen voor de regio en het wil de mensen die verblijven of wonen in de regio meer betrekken bij het museum o.a. door wisselexposities en activiteiten die uitgebreid de pers halen. Denk bv. aan lustrumviering of de zoveelste bezoeker.

De bezoekers moeten in het museum verrast worden en het vooroordeel van een stoffig imago mag geen kans krijgen.

De ligging van het museum

Het Kaasmuseum in het Waaggebouw is gelegen in het centrum van Alkmaar, een aantrekkelijke historische omgeving. Op het Waagplein voor het Waaggebouw vindt in de zomer gedurende 23 vrijdagen de historische Kaasmarkt plaats. Er zijn veel activiteiten in

Alkmaar zoals stadswandelingen, rondvaarten en vele terrassen. Alkmaar is gelegen in het centrum van een landelijke omgeving. De bereikbaarheid van Alkmaar met het openbaar vervoer is goed. De bewegwijzering naar museum vanaf station en het aantal parkeerplaatsen is voldoende.

Wat kan de bezoeker van het Kaasmuseum verwachten

- Duidelijkheid m.b.t. openingstijden en entreetarieven.
- Wij bevinden ons in een geregistreerd museum.
- Vriendelijke benadering en begeleiding door het museum door de medewerkers van het museum .
- Actueel en kleurig foldermateriaal.
- Informatie via website en social media
- Goede voorzieningen met audio-visuele en interactieve presentaties in moderne talen.
- Duidelijkheid en informatie bij vaste presentatie.
- Rondleidingen als daar behoefte aan is.
- Inspelen op hetgeen de museumbezoeker verwacht.
- Aantrekkelijke wisselexposities.
- Ook voor jonge bezoekers een aantrekkelijk museum.

Bedreigingen vanuit de omgeving: vragen die ons bezig houden

- Herkenbaarheid, toegankelijkheid en prijsstelling.
- Wat zijn de verwachtingen van onze bezoekers?
- Wie zijn onze concurrenten?
- Welke politieke, economische en sociale factoren zijn voor ons van belang?

Kansen voor het Hollands Kaasmuseum

- Profiteren van 23 wekelijkse kaasmarkten op vrijdagen.
- Inspelen als museum m.b.t. de uitstraling van het Waaggebouw.
- Via promotie meer gebruik maken van de kaasmarkten bijvoorbeeld d.m.v. infomateriaal.
- Vrijdagbezoek verhogen en ook op andere dagen de drempel verlagen en bezoekcijfers verbeteren.
- Zorgen voor meer evenwicht in het bezoek tussen de vrijdag en andere dagen.
- Aandacht voor het cultureel erfgoed in het onderwijs.
- Doelgroepen bereiken via pers.
- Openstelling museum uitbreiden.
- Toerisme promoten via VVV.
- Samenwerking met musea in Alkmaar en de regio.

Sterke en zwakke punten museum

Sterke punten zijn:

- Er is bestuurlijke kwaliteit en vakkennis op zuivelgebied.
- De groep vrijwillige medewerkers is zeer enthousiast en met kennis van zuivelzaken bezig.

- De vrijwilligers hebben allen de ‘klantvriendelijkheids cursus’ gevolgd.
- Museum op een prachtige locatie in het hart van Alkmaar.

Zwakke punten zijn:

- Toegang tot museum via VVV winkel en van buitenaf te onopvallend zichtbaar.
- Kaartverkoop op de eerste verdieping.
- Parkeervoorziening bij museum laat te wensen over.

De organisatie

Huisvesting, verzekering en veiligheid

Het Hollands Kaasmuseum is gevestigd in het Waaggebouw. Het Waaggebouw is eigendom van de Gemeente Alkmaar. Zij heeft een gebruiksvergunning verstrekt aan de twee huurders van het gebouw, t.w. de VVV en het Kaasmuseum.

Van het Waaggebouw, dat eind jaren negentig intern volledig in oude luister is hersteld, gebruikt het Kaasmuseum voor haar collectie de 1e en 2e verdieping. De entree van het museum ligt in de winkelruimte van de VVV. De herkenbaarheid van de entree was één van de verbeterpunten bij de herinrichting. Door een duidelijke bewegwijzering in de VVV winkel en een opvallende trap is de entree goed herkenbaar voor de bezoeker. Ook de bewegwijzering naar de lift is goed zichtbaar.

Het museum is “rolstoel vriendelijk” door een invalidenlift en -toilet.

Zowel in het museum als in het depot Stompetoren worden relatieve vochtigheid en temperatuur dagelijks automatisch gemeten met een aantal dataloggers en handmatig met een hygrometer. Temperatuur en luchtvochtigheid worden binnen de mogelijkheden van de ruimten zo constant mogelijk gehouden. In het depot staat een be-/ontvochtiger opgesteld Om de lichtinval te dempen zijn de ramen van het museum van folie voorzien.

Zowel het Waaggebouw als het Depot is beveiligd tegen inbraak en brand. Jaarlijks wordt de werking van blusapparaten, brandslangen en sprinklerinstallatie door de brandweer gecontroleerd.

De kosten voor de inbraakbeveiliging van het Waaggebouw zijn voor gezamenlijke rekening van het Kaasmuseum en de VVV. Controle op de technische installatie vindt jaarlijks plaats.

De inventaris c.q. collectie in het museum en depot is verzekerd bij Interpolis. Conform de verzekeringsvoorwaarden wordt de waarde van inventaris en collectie om de drie jaar getaxeerd door Knipmeijer Expertises te Uithoorn.

De Bedrijfshulpverlening (BHV) wordt in samenwerking met het VVV georganiseerd. Een aantal medewerkers/vrijwilligers van het museum hebben de cursus BHV gevolgd. Deze medewerkers gaan jaarlijks op cursus om aan de wettelijke eisen te blijven voldoen.

Voor het Waaggebouw is een calamiteitenplan en een ontruimingsplan opgesteld.

Organisatorische en bestuurlijke opzet

Juridisch en fiscaal is het Hollands Kaasmuseum, opgericht in 1981 en geopend in 1983, een stichting met een ideële doelstelling.

Deze stichting krijgt de collectie, zoals tentoongesteld in het museum in bruikleen van de stichting Het Hollands Zuivelarchief en de Stichting het Noord-Holland Veeverbeteringsarchief. Zij zijn eigenaar van de zeer uitgebreide collectie aan voorwerpen, foto- en film materiaal.

Het bestuur van de Stichting Hollands Kaasmuseum bestaat uit minimaal zeven personen. Naast een voorzitter, secretaris en penningmeester zijn bestuursleden verantwoordelijk voor specifieke taakgebieden zoals externe communicatie/PR, fondsenwerving en beheer van de collectie. In het bestuur worden Friesland/Campina, Cono, de Veeverbeteringsorganisaties werkzaam in Noord-Holland en het fonds tot behoud van de Kaasmarkt vertegenwoordigd. Deze vertegenwoordiging is statutair vastgelegd en wordt in het algemeen gecombineerd met één van de hiervoor genoemde taakgebieden.

De “vrijwilliger Beheerder” heeft de dagelijkse leiding in het museum en is tevens lid van het bestuur. Hij verzorgt de coördinatie van alle lopende zaken binnen het museum, inclusief de communicatie met de vrijwilligers. Deze ca. 45 vrijwilligers zijn de dagelijkse gastvrouwen en- heren van het museum.

Management en managementondersteuning, alsmede de dagelijkse bezetting van het museum wordt tot nu toe geheel door vrijwilligers uitgevoerd. Museale ondersteuning kan worden verkregen door het inschakelen van de stichting Cultuurcompagnie Noord-Holland. Deze stichting werkt op projectbasis en aan de dienstverlening zijn kosten verbonden.

In deze beleidsperiode zal op basis van de Governance Code Cultuur het besturingsmodel van het museum worden getoetst en indien nodig verder worden aangescherpt.

Het museum is lid van de Nederlandse Museum Vereniging (NMV) en als geregistreerd museum opgenomen in het museumregister. Om in aanmerking te komen voor een vermelding in het register dient een museum aantoonbaar te voldoen aan criteria voor een kwalitatief hoogwaardige invulling van de functies van een museum. Deze criteria zijn vastgelegd in de Museumnorm. Eens in de vijf jaar vindt een herijking plaats . Verwacht mag worden dat deze herijking in 2015 plaats vindt.

Toekomstige opzet

Begin 2014 is het museum compleet nieuw ingericht. Met deze herinrichting is er een duidelijke verhaallijn, van koe naar kaas, neergezet en is daarmee ook een van de hoofddoelstellingen, meer interactiviteit en beleving, gerealiseerd. Een nieuw educatieplan voor de bovenbouw van het basisonderwijs zal naar verwachting in 2015 operationeel zijn.

In het vernieuwde en geregistreerde museum krijgt de bezoeker een goed beeld van de geschiedenis op het gebied van de zuivelbereiding. Met het proces van kaas en boter maken in

de hoofdrol. De beleving van de kaas bereiding van nu en vroeger is in de vernieuwde expositie in een duidelijke verhaallijn beeldend weergegeven.

Bij een eigentijds museum hoort ook een professionele aansturing, waardoor organisatorisch de continuïteit wordt gewaarborgd. Voor een museum met een omvang, importantie en bezoekersaantallen als het Hollands Kaasmuseum is het noodzakelijk dat het aangestuurd wordt door een professionele museumdirecteur. Hij/ zij geeft leiding, signaleert museale ontwikkelingen en vertaalt dit naar voor het museum relevant beleid. Het bewaken van de kwaliteit van de collectie, een aansprekend tentoonstellingsprogramma en innovatieve educatieve activiteiten behoren tot het taakgebied. In deze beleidsperiode worden de mogelijkheden onderzocht of deze wens financieel haalbaar is, eventueel in een samenwerkingsverband met andere musea en/of in een deeltijd functie.

Jaarlijks wordt beleid, activiteitenplan en budget vastgesteld en geëvalueerd door het bestuur. In de voorgestane structuur doet de museumdirecteur maandelijks verslag aan het bestuur dat, indien gewenst en passend bij de rol van het bestuur, hem/haar ondersteuning geeft.

Financiën en begroting

Het museum verwerft zijn inkomsten voor het grootste deel uit entreegelden, aangevuld met doelgerichte subsidies en sponsorgeld van met name de gemeente Alkmaar en hoofdsponsor FrieslandCampina.

Uitgangspunt is een gezonde financiële huishouding: een sluitende begroting met een reserveringscapaciteit voor enige vermogensvorming en voor het treffen van een voorziening voor het doen van (vervanging)investeringen. Gestreefd wordt naar een algemene reserve die maximaal gelijk is aan 1x de exploitatie- uitgaven.

Het Waaggebouw wordt voor een symbolisch bedrag gehuurd van de gemeente Alkmaar. Gas, water en elektra, evenals klein onderhoud komen voor rekening van de stichting Hollands Kaasmuseum. Voor het depot in Stompvoren, eigendom van Campina, wordt geen huur betaald. De exploitatiekosten zijn voor rekening van de stichting Hollands Kaasmuseum

De kosten van onderhoud van de nieuwe (deels interactieve) inrichting en de aanstelling van een museumdirecteur maken het noodzakelijk de inkomsten te laten stijgen. Begin 2014 werd de toegangsprijs verhoogd en zijn nu “museaal markconform” te noemen. Een verdere verhoging is dan ook niet een eerste optie. Getracht zal worden van de gemeente Alkmaar een hogere structurele subsidie te verkrijgen. Ook zal getracht worden het aantal sponsoren uit te breiden. Met FrieslandCampina loopt tot 2022 een voor de zuivelindustrie exclusief contract. In deze beleidsperiode zal actief worden gezocht naar andere sponsoren.

Nadat dit beleidsplan is vastgesteld zal een meerjaren begroting voor de komende beleidsperiode worden opgesteld.

De Collectie

Aard en samenstelling

Het kaasmuseum heeft een geselecteerd aantal van de in bruikleen gekregen objecten van het Hollands Zuivelarchief tentoongesteld teneinde te voldoen aan de realisering van de missie van het museum. In 2014 gerealiseerde herinrichting van het museum laat een logische verhaallijn zien. Het uitgangspunt is de chronologie van het kaasmaken op de boerderij tot de moderne kaasfabriek. Een tweede verhaallijn is het proces van kaasmaken van koe tot kaas.

De door het Hollands Kaasmuseum in bruikleen ontvangen collectie bestaat uit ca. 8000 objecten die zeer gevarieerd zijn en een beeld geven van de zuivelbereiding en alles wat daarbij komt kijken in vooral Noord-Holland. Deze collectie is uniek in Nederland en van historisch belang. De objecten dateren van 1500 tot 1990.

De collectie bestaat uit zeer verschillende objecten: gereedschappen en instrumenten die nodig zijn voor het produceren van kazen en boter. Het gaat hier in het bijzonder om die objecten die werden gebruikt voordat de industrialisering op gang kwam, b.v. een prachtige collectie Noord- en Zuid-Hollandse kaaspersen vanaf de 17de tot de 20ste eeuw.

Daarnaast zijn er voorwerpen die op de boerderij en later in de fabriek geproduceerde zuivelproducten moesten transporteren naar verkooppunten, zoals markt en kruidenier of direct naar de klant. Hiervoor zijn verschillende objecten ontwikkeld zoals melkkratten, flessenrekken, melkmeetemmers, melkmatten, melkbussen en boterkisten.

Het gebruik van de verschillende objecten die het Kaasmuseum rijk is en de geschiedenis van de kaasindustrie van productie op de boerderij tot kaasproductie in de fabriek is vastgelegd op foto's. Door achtereenvolgens het Rijkszuivelconsulentschap, het Rijksveeteeltconsulentschap en het Consulentschap Rundveehouderij in Noord-Holland zijn tijdens het uitvoeren van het werk van 1895 tot 1990 veel foto's verzameld over de zuivel en zuivelbreiding, de ontwikkeling van de veehouderij en veefokkerij .

Daarnaast zijn er de tegeltableaus van o.a. 'De Sierkan' in Den-Haag en van Bamestra in de Beemster.

In 1898 is de melkcontrole ontstaan. Dit ging samen met de ontwikkeling van kaasboerderij tot de boerderij als melkleverancier voor kaasproductie. Vele toen gebruikte objecten zijn te zien . De controle van zuivelproducten heeft zich uitgebreid tot het controleren van het eindproduct, zoals boter, waarvoor boterkleurschalen zijn gebruikt. De omvang van deze deelcollectie wordt bepaald door de grote hoeveelheid kleine objecten, zoals pipetten en reageerbuizen. Aan het verkoopproces is eveneens controle verbonden, neem bijvoorbeeld het keuren van de smaak van de kaas.

Vele objecten die te maken hebben met bewaren van producten, melkuitrusting, filters, pompen, kleding, schoonmaken, technische tekeningen. enz. (nader omschreven in de deelcollecties) zijn te bewonderen .

Het museum beschikt over een geheel geactualiseerd collectieboek.

In de afgelopen jaren heeft een aantal vrijwilligers veel tijd besteed aan het digitaal vastleggen van de collectie in het depot en in het museum. Hiervoor werd gebruik gemaakt van Adlib Museum. Een softwarepakket speciaal ontwikkeld voor professioneel collectiemanagement in musea. De kern van Adlib Museum wordt gevormd door de objectcatalogus met een beschrijving van de collectie met een foto van het object. Deze inspanningen hebben er toe geleid dat bijna de gehele collectie van museum en depot is beschreven en fotografisch vastgelegd.

Steeds meer culturele instellingen maken informatie digitaal beschikbaar. Een ontwikkeling die op landelijk en provinciaal niveau bekend staat als “open cultuurdata” en steeds meer gestalte krijgt in de vorm van onderzoek, rapportages en workshops.

Open cultuurdata omvat digitale representaties van collectiestukken en of kennis en informatie van culturele instellingen en initiatieven over hun collecties, activiteiten en organisatie. Steeds meer culturele instellingen (musea, archieven, erfgoedinstellingen, theatergezelschappen, bibliotheken, etc.) maken deze informatie digitaal beschikbaar. Hierdoor ontstaan allerlei nieuwe mogelijkheden voor de instellingen zelf, maar ook voor derden om met deze informatie nieuwe toepassingen en websites te maken, waardoor instellingen en particulieren op nieuwe manieren kunnen participeren in kunst en cultuur.

Het kaasmuseum volgt deze ontwikkelingen met belangstelling en zal in de komende beleidsperiode waar mogelijk activiteiten ontwikkelen die de digitale toegankelijkheid van de collectie mogelijk maakt.

Deelcollecties

De museumcollectie van het Hollands Kaasmuseum is onderverdeeld in deelcollecties volgens thema. Deze deelcollecties zijn :

Beeldmateriaal

Collectie van beelddragende objecten, variërend van tegeltableaus tot schilderijen op doek. Illustreert door beeld de driedimensionale collectie van het Hollands Kaasmuseum.

In de deelcollectie zijn opgenomen drie replica's van kostuumpanelen , deel uitmakend van een collectie van vierentwintig panelen van het Rijksmuseum te Amsterdam, vrouwen uitbeeldend in Noord-Hollandse klederdrachten. De geselecteerde panelen laten een binding zien met zuivelproducten.

Als kerncollectie zijn de tentoongestelde objecten bestempeld, waaronder ook de kostuumpanelen vallen. Deze vinden deels aansluiting op de doelstelling. Naast de tentoongestelde objecten, heeft deze collectie grote documentaire waarde.

Interieurinrichting

Kleine collectie meubilair. De kern is de laboratoriuminrichting die onderdeel is van de vaste presentatie. Daarnaast tafels, decoratieve objecten en klein meubilair, zoals lessenaars en briefstandaards.

Een topstuk is de laboratoriuminrichting afkomstig uit een laboratorium uit Uitgeest. Deze is dan ook onder de kerncollectie geschaard. Binnen de museumcollectie als geheel speelt deze

collectie een rol met betrekking tot de verbeelding van de kaas- en zuivelindustrie, naarmate de industrialisering vorderde.

Verkoopuitrusting

Vershillende objecten gebruikt bij het verhandelen van melk en melkproducten, zoals melkkratten, flessenrekken, melkmeetemmers, melkmaten, melkbussen en boterkisten. Dit zijn vooral productverpakkingen en meetinstrumenten. De middelen waarmee de producten vervoerd werden, zoals karren, zijn eveneens bij deze collectie gevoegd. Ook objecten gelinkt aan het kaasdragersgilde zijn vertegenwoordigd in deze collecties, zoals kannen en bekers.

Hoewel melkbussen en litermaten hier niet vanuit de *Art & Architecture Thesaurus* onder vallen, is dit voor het Hollands Kaasmuseum een zeer logische indeling. Het ligt namelijk in het verlengde van een verdeling die het museum in de vaste tentoonstelling kent, namelijk de indeling naar het thema ‘handel’.

Zuivelbereidinguitrusting

Collectie van objecten die gebruikt worden bij het produceren van boter en kaas. Hier onder vallen zowel de objecten die gebruikt werden op de boerderij bij het produceren van kaas als die van na de industrialisatie van de kaasproductie. Zeer belangrijke collectie voor het museum. Binnen de collectie moet de relevantie van doublures onderzocht worden.

Laboratoriumuitrusting en controle-uitrusting

Collectie van objecten die door hun functie verbonden zijn aan het controleren van melk, boter en kaas. Als collectietrefwoorden zijn hieronder de termen *meetinstrumenten* en *weeginstrumenten* te vinden. Deze vatten de verschillende instrumenten samen die gebruikt worden in het laboratorium zoals, refractometers en melkmonsterpompen en objecten gebruikt door de controleurs, zoals een boterkleurschaal.

Architectonische elementen

Collectie van objecten die deel hebben uitgemaakt van gebouwen, zoals ramen of deuren. In het Hollands Kaasmuseum gaat het vooral om glas-in-lood ramen uit onder andere zuivelfabriek *De Sierkan* uit Den Haag, *Aurora* te Opmeer en van *De Wolf Peereboom*.

Enkele ramen die permanent tentoongesteld worden behoren tot de kerncollectie. Andere objecten zijn geschaard onder depotcollectie en studiecollectie. De collectie in zijn geheel vult door beeld de ‘gebruiksobjecten’ binnen de museumcollectie aan.

Melkbereidinguitrusting

Objecten die werden gebruikt door de melkers op de boerderij, als zijnde melkeruitrusting en objecten uit de zuivelfabrieken, zoals filters en pompen. Denk hierbij aan emmers, krukken en spankettingen om de poten van de koe vast te zetten. Eveneens valt onder deze collectie de werkkleding die melkers hebben gedragen.

Informatievormen

Een in verschillende musea voorkomende collectie, die informatiedragende of informatieoverdragende objecten omvat. Binnen het Hollands Kaasmuseum zijn dit advertentiemiddelen, notitieblokken, grootboeken en albums. Deze objecten blijven om de documentaire waarde bewaard, maar spelen binnen de museumcollectie een kleine rol.

Gereedschap & Uitrusting

Meer algemene objecten, die dus niet direct met de kaas- en boterproductie of zuivelindustrie te maken hebben, maar wel onder gereedschap en uitrusting vallen volgens de AAT, zoals drukkersgereedschap of kuipersgereedschap. De collectie werkt ondersteunend binnen de vaste presentatie.

Foto's en films

Een grote collectie foto's, die niet onder de collectie Beeldmateriaal valt . Het gaat hier om 12.000 foto's die beschreven zijn. Hieraan zijn enkele films, 8mm en 16 mm, gemaakt in opdracht van de Bond van Zuivelfabrieken.

Collectieregistratie, behoud en beheer

Het museum beschikt over een basisregistratie van de museumcollectie in het collectieregistratie programma Adlib.

De collectie bevindt zich in een goede conditie. De meting van zowel de luchtvochtigheid als de temperatuur is in het depot en het museum goed geregeld . De beheersing van beide is moeilijker, met name in het museum.

In 2003 is in samenwerking met Cultureel Erfgoed Noord-Holland een start gemaakt met het fotoconserveringsproject. De collectie van ca. 12.000 foto's is voorzien van een inventarisnummer, op zuurvrij karton gezet en wordt bewaard in ladekasten. In 2008 is dit project afgerond.

Collectievorming, verzamelen, afstoten en bruikleen

De inrichtingscommissie adviseert het bestuur inzake het exposeren van de diverse objecten in het museum. Tevens beoordeelt de commissie het aanbod van nieuwe attributen. De commissie bestaat uit leden die zijn benoemd door het bestuur van de Stichting Hollands Kaasmuseum en de Stichting Hollands Zuivelarchief. Bij de beoordeling geldt als criterium dat de attributen historische waarde hebben en een uniek karakter. Er wordt rekening gehouden met de opslagcapaciteit in het depot en dat niet teveel van hetzelfde wordt aangehouden. Binnen het Zuivelarchief is een afstotingscommissie actief die overtollige attributen proberen af te stoten. Als voorwerpen worden uitgeleend door het Zuivelarchief wordt een bruikleenovereenkomst opgesteld.

De bezoekers

Algemeen

Uit de ontwikkelingen op museologisch gebied valt te concluderen dat er landelijk een duidelijke trend waarneembaar is in een stijgend aantal bezoekers. Bijna alle musea in Nederland herkennen deze trend in meer of mindere mate, zo ook het kaasmuseum. Het aantal bezoekers in het kaasmuseum was in de periode 2005 tot en met 2008 stabiel en lag rond de 27.000 bezoekers. In de jaren daarna steeg het aantal bezoekers gestaag tot bijna 32.000 bezoekers in 2014. Bij de groepen is een lichte toename van het groepsbezoek zichtbaar. Op zich een goede prestatie voor een museum met uitsluitend vrijwilligers.

Wel is er een toenemende concurrentie waarneembaar tussen musea en andere vrijetijdsaanbieders, evenementen en festivals. Het sleutelwoord voor museumbezoek in deze tijd is “beleving”. De bezoeker wil iets bijzonders zien of doen. Het Hollands Kaasmuseum heeft deze trend vroegtijdig herkend. De herinrichting in 2014 heeft als resultaat een modern en interactief museum, waarbij naast een thematische indeling de “beleving” centraal staat.

Maar om het aantal bezoekers verder te laten groeien is het noodzakelijk extra inspanningen te verrichten. In het hoofdstuk Communicatie en PR wordt hier verder inhoud aan gegeven.

Alkmaar Prachtstad

Alkmaar is dé stad voor een dagje uit. Niet alleen om de Kaasmarkt te bezoeken en van de historische sfeer te genieten, maar ook om te winkelen. Een groot aantal restaurants in Alkmaar, vele mét gezellig terras geven sfeer aan de gezellige binnenstad. Musea en evenementen, zoals de Wandel4Daagse Alkmaar en Kaeskoppenstad maken het beeld compleet.

Associatie met kaas is nog steeds springlevend en toeristen hebben een positief beeld van Alkmaar, vooral onder mensen die de stad hebben bezocht. Alkmaar heeft haar positieve imago te danken aan historie en sfeer. Kaasmarkt, de kaasdragers en kaas worden als eerste en meest prominente associatie met de stad genoemd. Dit gegeven biedt kansen voor het Kaasmuseum door een bezoek aan het museum in de vorm van een arrangement, waar mogelijk met andere partijen, landelijk te promoten. Voor deze doelgroep, maar ook voor mensen uit de regio die in Alkmaar komen winkelen, kan het museum worden gepromoot als een leerzaam rustpunt tijdens een stadsbezoek.

Enquête

Het museum wil in de komende jaren het aantal bezoekers verhogen. Om dit te bereiken wordt er over een periode van een jaar een enquête gedaan bij de bezoekers van het museum. Op deze manier wordt duidelijk waar de bezoekers vandaan komen, welke leeftijd ze hebben en hoe ze het kaasmuseum hebben gevonden. De uitkomsten van de enquête geven inzicht hoe specifieke doelgroepen moeten worden benaderd en over een optimale dienstverlening. In oktober en november 2014 werd een start gemaakt met de enquête, die wordt voortgezet in het zomerseizoen 2015. Uit de voorlopige gegevens blijkt dat de aanloop op dit moment voor 20% via internet komt.

Communicatie en PR

De resultaten van de hiervoor genoemde enquête worden gebruikt als informatie voor het opstellen van een communicatieplan voor deze beleidsperiode. Op basis van dit plan wordt jaarlijks een activiteitenplan gemaakt.

De voorlopige uitkomsten van de hiervoor genoemde enquête geven het belang aan van de bereikbaarheid via internet. In de komende periode wordt actie ondernomen om de website gebruiksvriendelijker, informatiever en aantrekkelijker te maken. De teksten en de vertalingen moeten bekeken en aangepast worden. (kort en bondig, makkelijk leesbaar).

Promotie via Social media is een belangrijk onderdeel. Bovenstaand wordt al aangegeven dat de website zal worden aangepakt op het gebied van vormgeving en inhoud, maar ook de vindbaarheid moet worden vergroot (SEO). Er komt een link via Facebook naar Twitter, zodat ieder bericht dat wordt gepost verkort via Twitter wordt verspreid. Op Facebook wordt iedere week een bericht geplaatst (nieuwsbericht of een weetje). Doel is om meer likes op Facebook te verzamelen, zodat de nieuwsberichten een bredere spreiding krijgen.

Er wordt een opzet gemaakt voor een samenwerking met horecagelegenheden in de omgeving waar door middel van afgesproken arrangementen meer publiek aangetrokken kan worden. Hierbij vergroten wij de bestaande doelgroep van 50+, maar proberen ook een nieuwe doelgroep aan te boren, jonge kinderen (kinderpartijtjes)

De aanloop via hotels en campings moet vergroot worden. De flyer zal aangepast worden en er zal meer spreiding van vouchers ingezet worden. Hiermee doelend op het aantrekken van bezoekers tijdens of na grote plaatselijke activiteiten/evenementen (zoals bijvoorbeeld the International Childrens Games en de jaarlijkse wandelvierdaagse).

In de komende jaren meer aandacht voor éénmalige interessante projecten waar het museum al dan niet in een “joint promotion” extra bezoekers mee kan trekken.

Er zal meer rekening gehouden worden met de Duitse bezoekers (aangezien het percentage hoog genoeg ligt) door ook in hun taal teksten op de bordjes in het museum toe te voegen.

Op dit moment komt één derde van het aantal bezoekers op de vrijdag. Door bovenstaande aanpassingen hopen we het bezoek meer te spreiden, zodat de bezoekers het museum buiten de kaasmarkt om ook weten te vinden.

Er zal onderzocht worden of het interessant is om een langere periode van het jaar open te zijn en op deze manier meer bezoekers te trekken. Hierbij wordt met name gedacht aan de periode in de lente, na de voorjaarsvakantie tot de opening van de kaasmarkt en bijvoorbeeld de hele maand december.

Om een nieuwe jeugdige doelgroep te bereiken, kinderen van 10 t/m 12 jaar, wordt een nieuw educatie project gestart. Dit zal in samenwerking met professionals uit het onderwijs verder worden uitgewerkt. Het streven is met dit project in het schooljaar 2015/2016 te starten.

Rondleidingen worden in het museum georganiseerd vanuit de VVV. De VVV-gidsen verzorgen een rondleiding door het museum op aanvraag.

In de contacten met bezoekers spelen de vrijwilligers een belangrijke rol. Verwacht wordt dat zij als gastheer/gastvrouw optreden en de bezoekers helpen bij hun ontdekkings-tocht door het museum. Zij moeten uitleg kunnen geven, vragen beantwoorden en eventuele storingen aan (interactieve) apparatuur kunnen verhelpen. Scholing en training zijn een blijvend aandachtspunt om aan deze eisen te kunnen voldoen.

Doelstellingen

Evaluatie doelstellingen beleidsperiode 2009 - 2013

- **Professionalisering van de organisatie**

Door samenwerking met de Gemeente Alkmaar/ het Stedelijk Museum zal, op detacheringbasis, een parttime Beheerder/conservator bij het Kaasmuseum aangesteld zijn die een professionele sturing levert aan de ontwikkeling van de museale taken, waardoor met name een betere, publieksgerichte eigentijdse aanpak kan worden gerealiseerd.

Resultaat

Deze doelstelling is niet gerealiseerd. De investering in de herinrichting (de eigen bijdrage van het museum was € 200.000 op een totale investering van € 700.000) maakte het niet verantwoord om extra (personeels) kosten te maken.

- **Deskundigheidsbevordering**

Aan de vrijwilligers van het museum zijn scholingsmogelijkheden aangeboden, met name op het gebied van de publiekstaken.

Resultaat

Alle vrijwilligers hebben in 2013 deelgenomen aan een cursus publieksvriendelijk en servicegericht handelen.

- **Veiligheidszorg**

Op het punt van veiligheidszorg is scholing georganiseerd. Gedurende de opening van het museum op de vrijdagen zijn in verband met de drukte één of meer Bedrijfs Hulp Verleners (BHV-ers) aanwezig. Er is een calamiteitenplan opgesteld.

Resultaat

De Bedrijfshulpverlening (BHV) wordt in samenwerking met het VVV georganiseerd. Een aantal medewerkers/vrijwilligers van het museum hebben de cursus BHV gevolgd. Deze medewerkers gaan jaarlijks op cursus om aan de wettelijke eisen te blijven voldoen.

- **Samenwerking**

Het museum heeft op verschillende punten samenwerking nagestreefd met de Alkmaarse musea en met de musea die in de Stichting Musea Noord-Kennemerland (SMNK) zijn verenigd.

Resultaat

Er vindt minimaal éénmaal per jaar overleg plaats met de Alkmaarse musea en er is regelmatig regionaal overleg met het bestuur van de SMNK.

- **Relaties**

Het museum heeft de intentie de goede sponsorrelatie met Campina voort te zetten en wil nieuwe relaties aangaan met andere (zuivel)organisaties zoals CONO.

Resultaat

In het nieuwe sponsorcontract met Friesland/Campina (voorheen Campina) is nadrukkelijk aandacht gevraagd voor activiteiten in het museum op het gebied van relatiemarketing voor retailers en andere stakeholders.

- **Blijvende Museale erkenning**

Resultaat

Het kaasmuseum is en blijft een geregistreerd museum. De procedure voor blijvende museale erkenning is in 2015 gewijzigd en zal alleen nog steekproefgewijs plaatsvinden. Mocht een dergelijke steekproef worden gehouden dan ziet het kaasmuseum dit met vertrouwen tegemoet.

- **Kaasmarkt**

De samenhang en de samenwerking met de Alkmaarse kaasmarkt is versterkt.

Resultaat

Een aantal leden van het bestuur hebben een actieve rol op de kaasmarkt en zijn betrokken bij bestuursorganen rond de kaasmarkt.

Te realiseren in de beleidsperiode 2015-2019

- **Bezoekersaantallen**

Het aantal bezoekers stijgt jaarlijks met minimaal vijf procent

- **Communicatieplan**

Om de stijging van het aantal bezoekers te realiseren staat de communicatie met potentiële bezoekers en specifieke doelgroepen centraal. In dit verband wordt er een communicatieplan voor deze beleidsperiode geschreven, aangevuld met een jaarlijks activiteitenplan.

Besturingsmodel

- Op basis van de Governance Code Cultuur het besturingsmodel van het museum worden getoetst en indien nodig verder worden aangescherpt.

- **Professionalisering van de organisatie**

Voor een museum met een omvang, importantie en bezoekersaantallen als het Hollands Kaasmuseum is het noodzakelijk dat het aangestuurd wordt door een professionele museumdirecteur. Dit is tevens van belang om de noodzakelijke continuïteit te waarborgen. Organisatorische en financiële mogelijkheden en mogelijke samenwerkingsverbanden worden in deze beleidsperiode onderzocht.

- **Educatie**

Bestuur en vrijwilligers nemen deel aan cursussen en workshop die leiden tot een verdere optimalisering van kennis, kunde en vaardigheden die het museum en de bezoeker ten goede komen.

- **Duurzaamheid**

In overleg met de gemeente en andere relevante partijen wordt gezocht naar technische of andere voorzieningen om met name op het gebied van energiegebruik te komen tot besparende voorzieningen in het Waaggebouw.

- **Meerjarenbegroting**

Voor deze beleidsperiode wordt een meerjarenbegroting opgesteld.

- **Open cultuurdata**

Het kaasmuseum volgt deze ontwikkelingen met belangstelling en zal in de komende beleidsperiode waar mogelijk activiteiten ontwikkelen die de digitale toegankelijkheid van de collectie mogelijk maakt. Dit onder het voorbehoud dat de praktische betekenis en de organisatorische en financiële haalbaarheid voor het museum moet worden aangetoond.